

इंडियाची पहिली लढाई

लोकसभेच्या निवडणुका सुमारे सहा महिन्यावर आहेत. त्यापूर्वी हिंदी पट्ट्यातील तीन, दक्षिणातील एक आणि इंडियातील एक अशा पाच राज्यांच्या विधानसभा निवडणुका जाहीर झाल्या आहेत. विधानसभा आणि लोकसभेचे निकाल पूर्णतः वेगळे लागू शकतात हे पूर्वी दिसले आहे. तरीही भाजप आणि इंडिया आयाडीतील पहिली मोठी लढाई म्हणून तिचे महत्व आहे. दक्षिणेत तेलंगांणमध्ये भारत राष्ट्र समितीचे चंद्रशेखर राव तिसऱ्यांदा निवडून येणार का हा प्रश्न आहे. याउलट प्रमुख विरोधी पक्षकाचा दर्जा मिळवणे हेच भाजपचे घेय आहे. तीन वर्षांपूर्वी हैदराबाद महापालिकेच्या प्रचाराला भाजपचे योगी आदित्याथ, अमित शाह असे नेते पक्षाने उत्तरवले होते. कर्नाटकातील सरकार गेल्याने भाजपाच्या दक्षिणेतील मोठी हादरा हादरा बसला आहे. त्यामुळे तेलंगांणावर त्याची मोठी मदार असेल. किंवरुन रेडी या केंद्रीय मंत्र्यांना नुकतेच भाजपचे प्रदेशाध्यक्ष करण्यात आले. पंतप्रधान नंदें योद्धेची दोरी घडवण्यात आले. हैदराबादेत गुगल, मायक्रोसॉफ्ट, अमेझॉन यांची प्रमुख कार्यालये आहेत. शिवाय औपच उद्योगाचे हे केंद्र आहे. त्यादृष्टीने यावर पकड मिळवण्याची भाजपची घडपड आहे. तेलंगांणावर ग्रामीण भागात इंदिराओमा आणि राजीव गांधीचे पुत्रले उभारलेले दिसतात. अनेक वर्षे तो कैंपसचा बालेकिला होता. आणीबाणीनंतर इंदिराजी सर्वत पराभूत झाल्या तरी अंतर्गत मात्र कैंपस विजयी झाली होती. स्वतंत्र तेलंगांणाची मागणीही कैंपसच्याच काळात मंजूर झाली. पण त्यानंतर कैंपसला येथे बरीच गळवती लागली व आता एकही सक्षम नेता उत्तरेला नाही. अलिकडे राहुल गांधी यांच्या सभाना चांगला प्रतिसाद मिळाला होता. गेलेली पत मिळवण्याचा कैंपसचा प्रयत्न आहे. मात्र चंद्रशेखर राव यांची लोकप्रिया मोठी आहे. त्यामुळे तेलंगांणावर आपेक्षित उद्योगांमधून रोजगार उपलब्ध करून देण्यात चांगले काम केले आहे. अलिकडे महाराष्ट्र वर्गांवर विस्तार करण्याचा नादात मात्र त्यांचे राज्याकडे त्यांचे दुर्लक्ष झाले आहे. त्याचा फटका बसतो का हे पाहावे लागेल.

भाजपपुढचे आव्हान

मध्य प्रदेशात गेल्या वेळी भाजपची सत्ता गेली होती. पण नंतर कैंपस फोडून कमलनाथ यांचे सरकार पाडूल्यात आहे. अशा रीतीने मिळवलेली सत्ता शिवाराजसिंग चौहान टिक्कू शकतात का हे पाहावे आहे. चौहान आणि नंदें मोदी यांचे अजिबात सख्य नाही. एका अथवां चौहान यांना विधानसभेला मोर्दीच्या प्रतिमेची गरजही नाही. हे मोर्देना मान्य होण्यो नाही. त्यामुळे चौहान यांना बाजूला ठेवण्याचे प्रयत्न चालू आहेत. कैंपसमधून आलेल्या ज्येतिरादित्य शिंदे यांच्या समर्थकांना मोठ्या प्रमाणात उमेदवारी देण्यात आली आहे. मधल्या काळात आपली कामे होत नसल्याने नाराज होऊन शिंदे यांच्या जवळचे काही नेते पुढी कैंपसमध्ये परतले आहेत. तरीही शिंदे यांच्यावर भरवसा दाखवला जात आहे. भाजपने नंदें तोम, कैलास विजयरायी अशा केंद्रीय नेत्यांना, मंत्र्यांना व खासदारांनी आमदारकीच्या सिंणात उत्तरवले आहे. गुजरातेत सर्व मंत्र्यांना राजीनामा द्यायला लावण्यात आला होता तसाच हा प्रकार आहे. चौहान हेच पुढी मुख्यमंत्री होतील की नाही हे सांगें टाळले जात आहे. अलिकड्या सर्व क्षणांनुसार, राज्यात भाजपविरोधी वातावरण आहे. कमलनाथ यांना प्रचारात मोठी आधारी घेतली आहे. त्यांनी भाजपच्याच पृथक्कांतीने बाबा, बुवा यांना आपल्याकडे ओढले आहे. त्यातच आता जातिनियाही जनगणां करण्याचीही कैंपसेने जाहीर केले आहे. या सर्वांचा फायदा होऊ शकतो. लोकसभेच्या तोंडावर कैंपसकडे हिंदी पट्ट्यातील मोक्षाचे राज्य आले तर बराच फरक पडू शकतो. ते रेखण्यासाठी मोर्दीचा भाजप कोणत्याही थराला जाऊ शकल. शेजारच्या छोटासाडमध्ये कैंपसचे भूमेश बघेल दुसऱ्यांदा निवडून येतात का हे पाहावे लागेल. बघेल यांना सर्वसाधारणपणे अनुकूल वातावरण आहे. बघेल यांना तोडीस तोड असा नेता उभा करण्यात भाजपला अपयश आले आहे. बघेल यांचा कारभारही समाधानकारक आहे. त्यांच्यावर फारसे आरोपही झालेले नाहीत.

कैंपसची परीक्षा

राजस्थानमध्ये भाजप सत्ता मिळवले असे सर्वांना वाटते. तेथे कायमकंकांगे व भाजप यांची सरकारे आव्हानापालीने येतात असा कैलेसारखाचा इतिहास आहे. तेथील महिला व दलितांच्या अत्याचारांची प्रकरणे भाजपने पद्धतशीरणे गाजवली आहेत. कैंपसमध्ये भयकर गटवाजी आहे. सचिव पायलट अनेकवार पक्ष सोडून जाता जाता थांवले आहेत. गहलोत यांच्यावर त्यांनी सातत्याने टीका केली आहे. आता निवडणुकीपुरी मांडवली झाली असली तरी ती किती टिकेल असा प्रश्न आहे. गहलोत यांनी घरसरी लोकप्रिया अमेझॉन आहे. त्यामुळे तीकी टिकेल असावा इतिहास आहे.

१९७३ साली आलेल्या प्रकाश मेहरा

यांचीरा यांचीरा यांचीरा अमिताभ यांना

दिवारवर घेण्यासाठी अमेझॉन आहे.

शहरी भागातील राज्यांची विवेकानंद आहे.

